

სამართლებრივი პრაქტიკის იდეის დიდიკორანე

დღითავე მადლით ცხებულა, ჭეჭნაჲ ცთი მოვლენაჲ და ერის წილში - მანერში" გაზრდილი .ზეცყერი" პოეტო, ჭეჭნის წინამძღოლი, გზის დამნახაჲ უნდა იყოს ილიას აზრით, ამ დიდი მისათხ ტვირთჲა მხოლოდ ერის სულერი შუაღბ ძაღუბი, რაც უფიფესი მოვალუბა და ქახუბისმეცხელობაა ზეცისა და ჭეჭნის მიმართ სულერი შუაღბ - ერის მომეღ" შუოფობა მის ბეჭისა და უბეჭობაში, უმუნებასა და სინარუღბა" თანახა არობის წიშნაჲს. თაჲაჲ დმერითთან მოღაპარაჲკ ილია, ერის წყდულით დანგულუღბული, მისი ტანჯული წინამეჭი სულითა და შუაღრეკელი, მტკიცე გულით" იცნებობს და ასწრაფებს ერისათვის ტანჯულის ცრემლის" მოწმენებას გულში ცეცხლაჲ გაღუღებული ეს დუთაებრაჲა მისია, შთული სისარულით უნდა აღფფოტეღეს" და გამოუღინდეს კაცო-ადამიანის არსებაში მხოლოდ მაშინაა შესაძლებელი ტემპარაგა, არა მარტო ტუბილი პანგებით აღუბილი, მღერს" - მამულაშედილობა. ილიას ეს მარწამი მისი სიტყუიბა და საქმის მოღიანობის განხეუღებაა. წარსულის, ანშუოსა და მომეღლის ერთ უნჯეუბ მდინარეაჲ, თამაჲ ტურეტა მხოლოდ ილიას მგეგეს პირუენებებს ძაღუბით. ამ გზით არის შესაძლებელი სულისათვის აღთქმული უფაღუღების მოპოუება და ხიციოცხლის ფილოსოფიის წეღობა.

„ჩვენა თაჲი ზეცნაღუგ გავუღუნეს", - ეს მომეღლისკენ მიზანწარაფული, ანშუოს ტკივილიანა სეღაჲა წარსულზე. ილიას ამ სიტყუებში ცხადღება დუბნიციხეული აზრი - ანშუო, მობილი წარსულისაგან, არის მშობელი მომეღლისა", რაც იღებს ბუნების დუთაებრაჲე კანონზომიერებას როდი გულისმეობს; თაჲისუფდუ

ბადაქარგული, ტყუილბერობილი მამულის სსსა შილოდ, ფაქტურა, ფლობა, ფაქტურა, თაუბორეკლა, ფაქტურა და მამულის ბული ანბო ყველაზე მეტად გრანობს და აფახებს წარსულის მლოარ მონაბოვარს ამის შეგრძნება და გათავისება კი მომულოია გზათა ძიებისა და სსსს პარობა. წარსულ ფაქტურაზე უნდა აქენდეს მომავალი ამ მონაბოვარს ძეგლი ილია დროის უწყალოებით დახიქმულ, გამჭრალ ძლევაბოსალებზე დარდისა და ხალეულის „საკვლას“ ქადაგებს, რაც ფაქტურა იცნება და დროის ქარგვაა შილოდ. უროვნული ღირსებებსა და ხალეუანებების შეგნება, ახალ ვარსკვლავს“ მოფენებული უახალა „მეობადაის“ შობა და მომავლის მიცემა ქუბმარტ მამულაყოლითა მოთვარს დახიქმულება და კადმროი ეცლა“;

მოყვლით წარსულ ფაქტურაზე დარდი...
სვენ უნდა უფროთ ეცლა სსსს ვარსკვლავს,
სვენ უნდა სვენს ეხვით მეობადაი,
სვენ უნდა მოხსენი მომავალი ხაღბს.

სკარვლის ფაქტურა?

ილიას საფაქტურა, „ზრუნვის საგანა“, დახიქმული კითხვები, წამოჭრალი პრობლემები და გამხუჯალი ხატკოვარი შესაძლებელია სამი სახე-ხატით წარმოიწოდეს: მონარე მამული, მსხნული გმირი, მღვდლარება - „გახაფხული“.

თავისუფლებდაქარგული სამშობლო ანუ ნებელიბის არმქონე ერთ, კულდაგებული“, ფულდალეული“, პორცდამდნარი“ ქართუელიბა - ამგვარია ილიასდროინფელი საქართუელი. წინამართავან დარმქონილი სამი ხუნჯე - მამული, ენა, ხარმბუნობა - მუბლალა, გაეერანდა, მუორეა.

ქრობტე-ღმერთი ვეარს ეცვა ქუენსსათვის და სვენე ვეარს ეცვა ქრობტესათვის. ამ პატარა ხატკოვლის გადამუდუნებით სვენს და ამ მერედზედ, როგორე კლდეზედ, ფაქტურა ქრობტე-ღმობს ხაყდარი, ქუათ სვენს ძელები უახმარეთ და კარად სვენს ხოსხლა, და ბქეთა უოჯობეთობათა ვერ შემბუნეს იგი“

(რა გათხრათ? რით გაგახაროთ?), - ამბობს ილია და ურთუნული ღირსების გახსენებით ჩნშენის განმტკიცების ცდილობს. ლუთის ხატად შექმნილი ადამიანისთვის თავისუფლების დაკარგვა ლუთაებრივი ხანების ხელყოფა და დაკუმის ტოდფახი პარველქმნილი პარმონის დარღვევას კატასტროფა მოსდევს. სულიერების დაკუმით იწყება უკეთურება, მოკლებული სიკეთით იზრდება ბოროტება და დაძლესველ ხენად ვდება მთელ ერს. ვერცხვზე აყიდება საქართველო, ფარისევლობად ქცეულა სარწმუნოება და სათნოება, მაღალი ერის ძალა და სიღრმე მკვდრის სუფარაში გახვეულა; ამბობს, მხაკრობის, ფაღბობის ღმერთი უნამუხითი „კულხამიცი“, „ნაცარქუჩა“ ქართველთა სულიერი თვადი დაბრმავა ერმა, კოფე-მაფლას გარჩევა ველარ შესძლო და უზნეობაში ჩაფლული მოფენა, გაფურცა და მათხა. მთვარის მკრთალა ნათლის ფრწე ხატავს ილია, კვლავაც მთვების წრდილით გაფაფენილ, სამშობლოს, გარინდებულს, უბნისა და უსიტყვის - „არსადან ხმა, არითი ძახილად“ (კვლევას) ქართველთა გული კო ძიღმთაც კენხება. ერის ხელული ილიას ხელულია. მას მთელი არხებით აქვს შესასხლბორცებული ამ მდუმარების ტრავგკედლობა:

ობ, ღმერთი ჩემი! სულ ძლი, ძლი,

რისღა გვედარხის ჩვენ გაღვთება?!
(კვლევას)

ერის გამოღვთება და გამოფხბზღება, ხანუკარი მომავლისათვის პრძოლა, ზნეობის აღფგენით, მანკიერებათა მთიღებით, ხილვისა და შეკრძნებით უნდა დაიხეოს. მოყვარეს პირში უძრახე, - ეს ფრახე ნაბმლეუარა ილიამ და „ბეფნიერ ერს“ პარუთენულა სიმართლე მიახაღა:

ჩვენათთანა ბეფნიერი
განა არის საფხე ერს?!
მტვერწაყრხილი,
თავდახრხილი,
ფაღლად უქმი, უფაფრა;

უზღუდონი,
გამბრუნონი,
არ გაბეძინი და ცხოვრი;
მტრის არ მტყნობი,
მოყვარის მტყნობი,
გარეთ მადლი, შინ ძლიერი,
არ ჩას მტყნე,
არ ჩას მტყნე,
უზრუნველი და მშვიდი

(სტეფანური ვარი)

პოეტი განსხვავებული მატერიალური ფორმით ცდილობს ღვთისგან შექმნილი პარამონის - კაცობის და ქვეყნის - ჩვეულებრივ და ანაბის მოქალაქეთა იგი ფილოსოფიის მართლაც ქვეყნისათვის, რათა უფრო მკვეთრად წარმოჩინდეს ბუნების მშვენიერებას - სამოთხისა და ადამიანთა უკეთურების - უფროსების კონტრასტული მადლით ხელს, „მადლი-უხვი“, მშვენიერი ქვეყანა ხელისუფლით ხარობს:

კარგი და მტერი ღვთის სწავლიდან თვალს,
ცისმინ და სმინით ვერა ვერ პატივს;
მტრის რამდენადვე სუფიერული ხარ,
ამდენად უფრო გული მკვეთს.

(სტეფანური-პასუხი)

სამშობლო მშინის ასეთი ცხოველყოფილობა მუცლად მტკივნეულ განცდას მიჰქონს პოეტს. რატომ? ამისე პასუხს თვით ქვეყანა იძლევა:

- მე სამშობლე ვარ და თქვენ კი, თქვენ კი...
ვაი, ძე ჩემი, მტკივნეული უძღურს...
იქ თვით სამშობლე უფროსებია,
სად თვის შინის მთხვეს მტრისა და შური

(სტეფანური-პასუხი)

ტყბილი ცხოვრების წყაროს ნაცვლით, ქვეყნად მის მშინ სისხლს დახმარებია, მადლი ცოფით ძღველა. კაცობის ღვთისგან სამშობლე, უთვალაუ ფრცხვით შემკული ქვეყანა გულთა

კედომის¹ საეანუდ ქვეულა. ასეთი დასპარპონითა და ტრეგტ-
ზის შეგრძნებათა საესე ლექის თითოეული სტროფი, რეაფე
საკუთარა ნაკლოვანებებს, თეაღში აფრეს² განახვის კოფე
ერთი შესაძლებლობა უძლევათ კადთ.

ახრას ამგვარეფ სიმბოლურობა ეღანეება ლექსში - ადაკ-
რეულა ეფეში³, სადაე ერთმანეთს უპირისპირეება ბუნების თაფ-
სუფლებს, შლილი ეფემა და მონობაში მყოფი „მშენიერა“ ხაღხა

ეს უნახეს ის ეფემა შლილი,
სადაე ისე ტყბიდ არ არის ძილი,
როგორც ტყბიდა გამოლეფებს;
სადაე ბუნების თაფსუფლებს
მინებს, როგორც უბი ვეფრებს,
ცოცხიდ ფშენითა უფრებს თეაღსა.

(„დაკარგული ეფეში“)

აღა ამგვარ დაპირისპირებსს პარპონის, დაკარგული ეფე-
შის⁴ აღფგენის ტყბიდ სურათს უნახებს, ტყბილი გამოლეფი-
ბითა⁵ და „ცოცხილი ფშენის“ აღნიშნათ. ბუნების დარღვეული
პარპონის აღფგენა დაკარგული თაფსუფლების მოპოვებით
არის შესაძლებელი „ბმლიან შტერზე“ მეტად სამაშია ცოფნით,
გარეფათ მოხულა, რომელეფ ქართულთა ხახელს ამოკვეთს,
მინა-წეღს ფე-ქეფ უომრად გამოაცლის და უნატრონი საფფა-
რეფათ დაეპატრონებს მშენიერ მარებს ასეთ ომში ვაფკაცობს
„ბიხელის ომში ვაფკაცობაზე“ მეტად, - თეღის აღა და მო-
ძღერებს, ვაფკაცობისკენ მოუნოფებს ქართულთა ერთეული კა-
ტასტროფის, უფსერულის პირას მფეფარი ერა, საკუთარა ფიზი-
ონობით გაფარმენას ხაში სინშინფას - მამულა, ენა, სარმშუნო-
ვბის დაეფათ თუ შესაძლებს.

აღას მინაშითა, ამქვეფნური ჯოფობითა და განხაცეულში
ჩაფარფნილ ერს, ანშეფს უარსაყოფად და მომეღის შესაქმნე-
ლად სულეერი სინაშხილი სეარეება; „ენობიერთა დასტაქარი“
რანფი, რომელეფ სამშობლოს ლეაღლ ხატეფას ეტეფის და გუ-
ღასტკეფიღს მოურჩენს, დაერფობიღს აღაფგენს და უნუგეშის

ანუგებებს, ცრემლს მოხმენდს უიშვოდ მყოფ ქვეყანას, ზომიერად მხნაცანი რწმენითა და იშვებით აღესალი იღბს მშენებლობით ნების აღსახრულებლად და დაკარგული პარტიონის, „მშვენიერი ქვეყნისა“ და „მშვენიერი ერის“, აღსაფენად დაეცეს გმირს, „ფაშითი ფაშად“ რომ მოვედინება ხოლმე მამულს მხნელად. „ზევარდში მადლით ცხებული“ რჩულა ვადაზე უწინ და მსაფრად გრანობს, სწედებს ერის სულაერ ტკივილს, ხინანულით აღესალი, სულაერი მღვიძარებით თვალახელილი ქარცხ და გულისხურით იბრენს მორჩაე მამულს კრებსას. მის პირველს ეუფლება ქემსარიტებს. მის უნდა თუნოვს ქვეყანას „ქვეუღებისაებრ მამულს სულის“ დაფინება, აღიშნლოს ხს უკეთურებაზე, აზილოს თვალდაფერობილი, ცოფება ჩაფლული ერის სწედაცხებულობა, ვროვნული სახის დაკარგვის საფრთხე შეავრძნობინოს და ხსნის ეზა დაუხაბოს მის ნინამლოდს გმირსა ერთ დუღახად უნდა შეკრას რწმენაშერყევული და დაუკრებელ წყურვილად აქციოს ხულის „ვაზაფხულობა“.

მაგრამ ხად არის „ეზა ხსნისა“?

იღბის რწმენით, ქართულთათვის „ეზა ხსნისა“ ქრისტიანული მოძღვრებაა, რომლის ნაადმი აღწევს სული სრულ თავისუფლებას, უკუდაცებას არდავიწყება „ქვეუღებისაებრ მამულს სულისა“ მსართებს „ჯვარცხული ლუთახთვის თვით ჯვარცხულ და ნამებულ“ საქართველოს. ერის გათავისუფლება კი ცოდვილი პაროვნების სრულყოფით უნდა დაიწყოს; აფენით თქვენ სრულ, ვითარცა მამა თქვენი ზეცათათ სრულ არს“ (მათე, მ, 48) ლუთის ხატად შექმნილი აფაშიანის მისი უზენაესი მიშგავსებაა, სრულყოფილებისაკენ სწრაფება. იღბის აზრით, კაცია აფაშიანი თუ მასში ღმერთმიშგავსებულობისაკენ, პარკულხატისაკენ დაუოკებელი სწრაფება და ამ ქემსარიტებით ცხოვრება:

სეთუ არ იყო, მის გამსწავლად ღმერთი ჯვარცხული
როს ხრძანა: ეთათ მამა ზეცის, თუენ შენც სრული

(სრულქმის)

ღუთის ამ დაფინჯებულ სიტყვებს ახეხენ ისე, რომ ქართველნი და არაბთს ხანისა გზიდან გადამხევათ საფეხდურობს მათ ქმნ რთველთაგან ქრისტეს სიტყვათა ვერნეფობას, ღუთიურ ნიჭად სიყოცხლის არცნობას, მტერთა შექმნილას კვლავ მტერად მიჩნევას და მტერის თანამგზავრად უფიქრების აღქმას ნერტალი უნდა დაეხება ცხოვრება სულის გამოცდას და ფიქრებს, უფიქრო, შერი" (ლოცვა), - დაღიფებს იღას და ღუთის მამართ ერთადერთი სათხოვარი, წყურვლი მუხღმორცკალი, ღმობიერი" პოეტისათვის სულის განათლება და გულის სიფარული აღვებთა:

არამედ მწერს მე განმართლებ ცთა ჩემი სული
შენგან ნამგნებს სიფარული აღმერთის გული

(ლოცვა)

"უხუღფებული ცხოვრება" ცთა ნიჭი რაფია; ის ნარმველობას ეტეშვებარება, თაფისი დახახრული აქვს საქმით მტეველი სული" ცხოვრების გამციხსროვნებელი და იხეთავე "უხული" - მარადიული, გათარცა სულის შთანმგზავრება" - ღმერთი იღასათვის საქმით მტეველი სული" წმენრული აფამიანია, რომელღაც ამ ქვეყნადვე ენაფება უკვდავების წყაროს. ღუთის სიფარულით შექმნილი აფამიანობის სიფარული ანთებული ღამმარია, სიყოცხლის მამორავებელი და გზის ნარმმართველი მონა, კვთალი სათელია. იღასს შემოქმედაბაში წმენრული აფამიანის, მართალი სულისა და სრველი გულის" მტეველი მონამის სიფარული ცხოველყოფის და რასაც ანგრებს მტრობა, მის საქმით მტეველი სული" - სიფარული ამენებს:

რაც მტრობას დაუქცევა,

სიფარულს უმენება

(აფამიკორდი)

ღმერთი სიფარულით და წმენრული აფამიანის ცხოვრება ამ სიფარულით სულია, ქრისტეს მტნებების აფამიანება". ამ გზითა მესაძლებელი ყოველი პაროვნების სრულყოფა, რასაც ერის ხმა და გათიფისუფლება მოხვევა. სწორედ ასეთი მომველის აღმრდაა

ილიასათვის ფეხის მძლავრი დანაშნულება, ქალღმერთი ვადაშ,
აღზარდე შუალი, მივე ძალი სულს,
საზრდოდ ხმარობდე ქრისტესა მცნებს, -
შთაფრინებდე კაცთა სუფარულს,
მონას, ერთობას, თავისუფლებას

(ქართულის ფეხს)

„სხვა ვარსკვლავი“ და ერის მომავალი ქვეშარტების მიმყოფი, სიკეთისათვის გულანათრიალად, შედგომან მუხრამული სულს მჭონე შუალითა, რომელსაც, ილიას თქმით, უცდლობლად განათვბული ვადა მოახვევს. ფეხის ძებუთვან ამგვარი ეთიკურ-მწერობრივი მოქმედებით ნახაზრდობა ძე - სერცხე უაუროდ კეთილ ნაყოფს გამოიღებს. ილიასათვის ამდღებულნი სწავლებანი, მომავალ ქვეშარტ მიმუღობულებითა რწმენა და იმედი ქვეყნის დაფუძნების ფუფუნად აღფრცენს გულმტკიცედ შეუწყნებელ ერთობათა მჭონე ახლად ნახარად თარბებითა მათი გული მიმუღობს ცრფიადებით ხაფხე იწნება, ქვეყანა კი - ერთადერთი საზრუნავი ილიას დუბლი სატყვეთა ცდილობს სუფობი მოახუნოს, ცრფელი მოხმამსდროს ამშუოთი დასვეფრინებულ ქვეყანას - „თვადის ხანათღებ“:

რემი კარგი ქვეყანა, რაზედ მოფინებინა? -

ამშუო თუ არა გრწყადობს, მომავალი რეგია

(რემი კარგი ქვეყანა)

ქართული მონას განხაფხუბული - შეფუთილი ტყე, მერყობის „ქვაფილი“ და ბადები იბღაფ, მტკის ღებნით“ მტარადი ვაზი, აფუფებულა მიფელი და შთებს საყვარელა მიმუღობს „აფუფების“ - „განხაფხუბლის“ იფინებსა და მწვადე მოღობინის განცდის აღძრავს პოეტმა

მიმუღობი სუფარედო, შენ რაზედ აფუფებები? (განხაფხუბული)
- კითხულობს ილიას და პასუხი „დაკარგულა საზოთხას“, რწმენის განახლები-აღფრცობის, ღმერთთან მიმრუნების მოწოდებებით იბმის თუ არის თვით უფადებე, მიმუღობრება, სუფარედო, თუკისუფლები - „აფუფების“ და „განხაფხუბლი“.